

Nr 72.

Av herr **Ahlsten m. fl.**, om beredande av möjlighet för hushållningssällskapen att genom lantbruksnämndernas förmedling erhålla lån för inköp av gårdar att drivas som ekonomiska demonstrationsjordbruk.

Försöksverksamheten vid det svenska jordbruket har, bortsett ifrån den lokala försöksverksamheten i allmänhet, varit förlagd till särskilda statliga försöksgårdar, vilka på grund av sitt behov av sammanhängande jordområde för försöksverksamhets skull måste bli av en storleksordning, som i allmänhet avviker från större delen av jordbruksfastigheterna i orten. Denna försöksverksamhet kräver också så stora kostnader, att driften på gårdarna i allmänhet inte kan bli ekonomiskt bärande. Gårdarna kunna av den anledningen inte gärna, samtidigt som de fylla en betydelsefull uppgift i den allmänna lantushållningens tjänst, bli demonstrationsjordbruk för en ekonomisk jordbruksdrift. I vårt land finnas hos de medelstora och större jordbruken många driftsenheter, som fylla kravet som demonstrationsjordbruk, även om den minskade tillgången på arbetskraft på landsbygden försvårar möjligheterna för den enskilde jordbrukaren att hålla sin gård så väl i ordning, som han ur olika synpunkter skulle önska. Samma förhållande gör också att många duktiga jordbrukare icke gärna se, att gården ständigt under sommaren besökes av studieresande från andra trakter. Det finnes också många småbruk, som fylla fordringar som demonstrationsjordbruk; men vad som gäller de större jordbruken i fråga om knappheten på folk och därmed följande svårigheter att hålla gården tillgänglig för studerande, gäller i ännu högre grad småbruken. Av de svenska jordbruksfastigheterna utgöra dock småbruken 70—75 procent, och det råder inga tvivel om att tillgången på ett lämpligt antal demonstrationssmåbruk, vilka inte bedriva försöksverksamhet i större skala än vad som kan anses önskvärdt vid planering av den egna jordbruksdriften utan i stället låta den ekonomiska driften bli det väsentliga, skulle vara av stort värde. Dessa demonstrationssmåbruk borde ha en storlek som i huvudsak överensstämmer med den gängse storleksordningen på småbruken inom hushållningssällskaps verksamhetsområde, dock högst 20 ha odlad jord. Den rationalisering och mekanisering av såväl byggnader som arbetsmetoder som nu håller på att genomföras vid jordbruket gör behovet av demonstrationsjordbruk större än någonsin. Kravet på ett demonstrationsjordbruk måste samtidigt också ställas högre än tidigare. Mitt i detta utvecklingsskede saknas i många fall möjligheter

att få tillgång till lämpliga demonstrationsjordbruk särskilt av småbrukstyp.

Vid hushållningssällskapen äro anställda tjänstemän som fått grundlig utbildning med tanke på jordbrukets ekonomiska drift, och enahanda förhållande är nu rådande vid våra lantbruksnämnder. Dessa personer skola vara rådgivande till jordbrukare i allmänhet men få inte själva tillfälle att planlägga och genomföra en ekonomisk drift vid ett jordbruk. Vid lantmannaskolorna har det ansetts nödvändigt, att ett jordbruk förläggas till skolan inte minst för att lärarna skola beredas tillfälle att följa det praktiska jordbruket i dess olika problem. Det måste erkännas, att en konsulent vid ett hushållningssällskap har större möjligheter till kontakt med praktisk jordbruksdrift än en lärare som inte har tillgång till eget jordbruk vid skolan, men det skulle otvivelaktigt vara av stort intresse för dessa tjänstemän att ha tillgång till jordbruk, där de själva kunde få planlägga driften och följa utvecklingen, låt vara att dessa jordbruk troligen äro mindre än de som de under sin studietid tänkt sig få hand om.

Dessa demonstrationssmåbruk skulle förläggas så att de på lämpligt sätt kunde medverka i den allmänna rationaliseringen som medlem i en maskinförening o. d. Gårdarna skulle förses med bostadshus och ekonomibyggnader av sådan standard, att dessa ur olika synpunkter kunde utgöra demonstrationsobjekt liksom driften vid gården i sin helhet. Över driften skulle föras bokföring, så att driftresultat från varje gren av lantushållningen kunde erhållas.

För att dessa demonstrationssmåbruk skulle få starta under förhållanden, som så nära som möjligt sammanfalla med dem som nu förefinnas för den enskilde jordbrukaren, böra de lånevillkor, som nu genom lantbruksnämndens medverkan kunna erhållas av den enskilde, göras möjliga för hushållningssällskapen. Likaså böra hushållningssällskapen erhålla anslag av statsmedel genom lantbruksnämnderna till samma storlek som en medellös jordbrukare kan erhålla bidrag genom lantbruksnämnd för olika ändamål. Om förutsättningarna för driften göras så lika dem som råda i verkligheten, böra dessa jordbruk också bli av stort intresse för lantbruksnämnderna. Genom att gårdarna ständigt skola hållas tillgängliga för besökande jordbrukare, kommer den som är bosatt på gården och har uppgiften att utföra arbetet vid densamma att få ägna mycket tid åt demonstration och extraarbeten. Då därtill staten bör ha ett stort intresse av bokföringsmaterialet från gårdarna, kan ett statligt anslag till hushållningssällskapen i form av demonstrationsanslag för varje gård anses berättigat under förutsättning att inte driften täcker samtliga kostnader.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta,

1) att jämväl hushållningssällskapen skola få rätt att erhålla lån genom lantbruksnämndernas förmedling enligt

de bestämmelser som äro gällande för enskilda jordbrukare, därest gårdarna inköpas för att drivas som ekonomiska demonstrationsjordbruk med högst 20 ha odlad jord;

2) att hushållningssällskapen måtte tilldelas ett statsbidrag av den storlek, som motsvarar vad en medellös jordbrukare kan erhålla i bidrag genom lantbruksnämnden;

3) att hushållningssällskapen, under förutsättning att inte driften vid demonstrationsjordbruket täcker samtliga kostnader, tilldelas ett demonstrationsanslag för varje gård av högst 2 000 kronor, samt

4) att ett anslag å 20 000 kronor för sagda ändamål ställes till Kungl. Maj:ts disposition under budgetåret 1950/51.

Stockholm den 17 januari 1950.

Johan Ahlsten.

Per A. Johnsson
i Kastanjegården.

Per Svensson
i Stenkyrka.

Sven Antby.

Nils Persson
i Svensköp.